

Justiits- ja Digiministeerium
sandra.kaljumae@justdigi.ee
info@justdigi.ee

Teie 11.02.2026 nr 7-1/1040

Meie 26.02.2026 nr 4/46

Arvamuse esitamine EL andmeliidu strateegia ja tehisaru rakendamise strateegia kohta

Lugupeetud Lauri Luht!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiits- ja Digiministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Euroopa Liidu andmeliidu strateegia ja tehisaru rakendamise strateegia kohta, millega Euroopa Komisjon soovib süvendada andmete taaskasutust ELis, suurendada ettevõtjate ligipääsu kvaliteetsetele andmetele tehisaru arendamiseks ning kiirendada tehisaru kasutuselevõttu. Järgnevalt esitame oma kommentaarid strateegiate kohta.

1. Andmete kättesaadavus

Toetame eesmärki laiendada tehisintellekti arendamiseks vajalike andmete kättesaadavust ning parandada nende kasutusvõimalusi. Ettevõtjate igapäevane kogemus näitab siiski, et peamine kitsaskoht ei seisne andmete formaalses puudumises, vaid nende killustatuses, ebastandardsetes formaatides ja piiratud ligipääsus. Andmeliidu strateegias rõhutatud andmeruumid ja tehnilised lahendused saavad olla tõhusad vaid siis, kui need loovad reaalse ja prognoositava ligipääsu kvaliteetsetele andmetele.

2. Koosvõime ja ühekordse küsimise põhimõte

Ettevõtjate seisukohast on andmete ühekordse küsimise põhimõtte järjepidev rakendamine ning süsteemidevahelise koosvõime tagamine keskse tähtsusega. Kui andmeid kogutakse ja esitatakse korduvalt erinevates vormides, suureneb halduskoormus ning väheneb ettevõtete võimekus uusi lahendusi arendada.

Tehisintellekti lisandväärtus tekib sageli erinevate süsteemide, näiteks e-kaubanduse platvormide, ettevõtte ressursside planeerimise (ERP) tarkvara lahenduste, logistika- ja turundussüsteemide, vahelises integratsioonis. Strateegiate rakendamisel tuleks seetõttu pöörata tähelepanu sellele, et tehnilised standardid lihtsustaksid integratsiooni, mitte ei looks uusi kohandamiskohustusi ja üleminekukulusid. Koosvõime peab olema praktiline ja ettevõtja jaoks majanduslikult teostatav.

3. Regulaatiivne selgus

Toetame eesmärki ühtlustada ja lihtsustada ELi andme-eeskirju ning vähendada dubleerimist. Ettevõtjate jaoks on õigusselgus ja prognoositavus investeerimisotsuste tegemisel olulise tähtsusega. Mitme paralleelse regulatsiooni, sealhulgas andmekaitsenormide, andmemääruse, sektoripõhiste õigusaktide ja tehisintellekti regulatsiooni, koostoime võib praktikas osutuda keerukaks.

Strateegiate edukus sõltub sellest, kas rakendamise käigus väljatöötatavad juhised ja näidistingimused on ettevõtjatele piisavalt selged, et need aitaksid ettevõtjatel nõudeid ühtselt mõista ja kohaldada. Regulaatiivne lihtsustamine peab vähendama ebakindlust, mitte looma täiendavat tõlgendamisruumi. Eriti oluline on tagada, et horisontaalsed ja valdkondlikud õigusaktid oleksid omavahel kooskõlas ning ei tekitaks vastuolulisi kohustusi.

4. Andmekvaliteet

Tehisintellekti lahenduste arendamise eelduseks on ligipääs kvaliteetsetele andmetele ning võimalus neid turvaliselt kasutada. Toetame strateegilist lähenemist andmekvaliteedile, kuid rõhutame, et kvaliteedinõuded peavad olema riskipõhised ja proportsionaalsed. Erinevates sektorites ja andmestikes on erinevad vajadused ning jäikade nõuete kehtestamine võib kaasa tuua ebaproportsionaalse koormuse, eriti väiksematele ettevõtjatele.

Oluline on, et andmekvaliteedi parandamine ei muutuks iseseisvaks eesmärgiks, vaid toetaks tegelikku andmete kasutatavust innovatsioonis. Samuti peab olema selge, kuidas ettevõtjad saavad turvalises ja õiguspärases raamistikus andmeid kasutada toodete arendamiseks ja testimiseks.

5. Andmelaborid ja turu toimimine

Andmelaborite kontseptsioon, mille eesmärk on aidata ettevõtjatel andmeid koondada, töödelda ja kasutada tehisintellekti arendamiseks, on tervitatav. Ettevõtjate vaatest on oluline, et sellised struktuurid täidaksid selgelt määratletud turupuudujääki, näiteks olukordades, kus andmete jagamine ei toimi või kus puudub vajalik tehniline kompetents.

Samas tuleb vältida olukorda, kus andmelaborid hakkavad dubleerima erasektoris juba pakutavaid andmeteaduse ja tehisintellekti arendusteenuseid. Riiklikult või ELi vahenditest toetatud struktuurid ei tohiks vähendada erasektori investeerimisvalmidust. Läbipaistvad ligipääsutingimused, selge rollijaotus ja majanduslik jätkusuutlikkus on siin võtmetähtsusega.

6. Rahvusvahelised andmevood

Ettevõtjate jaoks on oluline, et ELi andmepoliitika toetaks sujuvat ja prognoositavat piiriülest andmevahetust. Tehisintellekti lahenduste arendamine ning turustamine toimub sageli rahvusvahelises koostöös ning ebaselgus andmete edastamise tingimustes võib piirata ettevõtete kasvuvõimalusi. Toetame eesmärki tugevdada ELi positsiooni rahvusvahelises andmemajanduses, kuid peame oluliseks, et rahvusvahelise andmeedastuse reeglid oleksid selged, ühtselt kohaldatavad ning ei looks ettevõtjatele täiendavat õiguslikku ebakindlust. Tasakaal avatuse ja strateegiliste huvide kaitse vahel

peab olema proportsionaalne ning võimaldama Euroopa ettevõtjatel tegutseda globaalsel turul konkurentsivõimeliselt.

Kokkuvõtteks, toetame nii andmeliidu strateegia kui ka tehisintellekti kasutamise strateegia üldist suunda ja eesmärki tugevdada Euroopa konkurentsivõimet. Ettevõtjate seisukohast sõltub strateegiate edu eelkõige sellest, kas nende rakendamine loob reaalselt toimiva keskkonna, kus andmed on kättesaadavad ja kasutatavad, regulatiivne raamistik on selge ja ühtne ning tehnilised lahendused lihtsustavad, mitte ei muuda ettevõtete igapäevast tegevust keerukamaks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Sandra Melani Mellikov

sandramelani.mellikov@koda.ee 6040071